

Снідко Є.А.,
*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ БАНКІВ ВІД СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНИ

Необхідною умовою стабільного функціонування всієї банківської системи та забезпечення економічного зростання в сучасних умовах є розвиток банківського кредитування. Такий вид банківського кредиту, як споживчий кредит, відіграє суттєву роль у задоволенні потреб, які виникають у населення, підвищенні його життєвого рівня, забезпеченні соціально-економічного захисту та розвитку, соціальної відповідальності кредиторів, зокрема банківських установ. Динамічний розвиток, різноманітність форм і видів споживчого кредиту свідчать про зацікавленість у ньому як джерелі високих прибутків з боку банків, а також про постійний попит з боку населення. Тому актуальними є дослідження сучасного розвитку банківського споживчого кредитування в Україні.

Споживчий кредит – це кошти, що надаються кредитором (банком або іншою фінансовою установою) фізичним особам на придбання товарів або послуг у тимчасове користування, під процент, на умовах строковості та платності [1].

Споживче кредитування й далі стрімко зростає: темп приросту незабезпечених гривневих кредитів домогосподарствам на поточні цілі перевищує 30% р/р вісім кварталів поспіль [2]. Сегмент зберігає високий потенціал розвитку: боргове навантаження на сектор домогосподарств загалом невисоке, трохи менше, ніж 10% річного доходу, хоча рівень закредитованості населення з низькими доходами значно вищий. Споживче кредитування високоприбуткове. Це робить його дуже привабливим для банків, однак вони повинні належно враховувати й пов'язані з ним ризики. Проведений НБУ аналіз сегмента споживчого кредитування засвідчив, що в поточних макроекономічних умовах більшість банків адекватно оцінює рівень втрат від кредитного ризику за такими позиками й має відповідний рівень резервів.

Проте розрахункові значення ймовірних втрат у випадку кризи здебільшого занадто оптимістичні. Для оцінювання необхідних резервів банки використовують моделі, що не чутливі до різкого погіршення макроекономічних показників. Тож якщо реалізується несприятливий сценарій, фінансові установи можуть не сформувати належні резерви на випередження. Щоб уникнути цього, у майбутньому НБУ може підвищити вагу ризику за незабезпеченими споживчими кредитами. Це потрібно, аби фінансові установи мали достатній запас капіталу для поглинання потенційних збитків від цього сегмента на випадок кризових явищ.

Зважаючи на останні тенденції у динаміці обсягів споживчих кредитів, змін в їхній структурі та підвищення всіх видів ризиків можна виділити загальні проблемні питання (рис. 1).

Рисунок 1 - Проблеми споживчого кредитування та шляхи їх вирішення
Джерело: побудовано за даними [1]

Стрімкий розвиток споживчого кредитування є природним у період відновлення економіки після кризи. Для банків це створює можливість високих заробітків, проте водночас супроводжується низкою ризиків:

- населення з низькими доходами більш активно позичає – його боргове навантаження стрімко зростає;
- в умовах високої конкуренції банки знижують вимоги до позичальників, щоб зберегти динаміку їх припливу, тож профіль усередненого клієнта погіршується;
- банки інколи недооцінюють кредитні ризики (PD і EL) як за базовим, так і за негативним сценарієм;

– споживче кредитування стимулює попит на імпорт, що створює додаткові ризики для платіжного балансу [1].

Ураховуючи зазначені ризики, НБУ планує такі дії:

– відстежувати моделі оцінювання параметрів (PD, LGD) резервування за МСФЗ 9. Банки повинні підвищити їх чутливість до макроекономічних умов;

– спонукати банки постійно актуалізувати скорингові моделі та підходи до оцінювання кредитних ризиків. Фінустанови мають накопичувати якісну статистику за кредитним портфелем;

– переглядати регуляторні вимоги до розрахунку пруденційних резервів за незабезпеченими споживчими кредитами;

– розглянути можливість підвищення ваг ризику для незабезпечених споживчих кредитів [1].

Зазначимо, що банківські оцінки втрат від реалізації кредитного ризику в сегменті незабезпеченого споживчого кредитування у кризовий період переважно не є достатньо консервативними. Відповідно при макроекономічних шоках вони, найімовірніше, не робитимуть достатніх завчасних відрахувань у резерви. Однією з реакцій НБУ у відповідь може стати встановлення додаткових ваг ризику за такими кредитами. Це спонукатиме банки тримати більше капіталу на покриття неочікуваних збитків у разі настання кризи.

Список використаних джерел:

1. Про захист прав споживачів //Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ.
2. Звіт про фінансову стабільність Національного Банку України [Електронний ресурс] – URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-R1.pdf?v=4 (дата звернення: 17.11.2021).

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна